

JP „Srbijašume“ Beograd

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA RIBARSKIM
PODRUČJEM: “JELAŠNIČKA KLISURA” ZA 2019. GODINU**

Stručno lice

Ivana Stanković

dipl.inž.polj. za stočarstvo, spec. za lovnu privredu

Beograd, 2018. godine

PRAVNI OSNOV

Na osnovu definisanih predloga Zavoda za zaštitu prirode Srbije i člana 43. stava 2. Zakona o zaštiti životne sredine („*Službeni glasnik RS*“ br.66/91, 83/92,53/93,48/94 i 53/95), Vlada Republike Srbije je donela Uredbu o zaštiti Specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ („*Službeni glasnik RS*“ br.9/95).

Na osnovu odluka br. 4/2008-6 od 27.02.2008. godine, a na osnovu člana 15. Zakona o šumama i člana 36. Statuta, Upravni odbor Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“, na sednici održanoj dana 27.02.2008. godine donosi odluku kojom se odabira Javnom preduzeću za gozdovanje šumama „Srbijašume“ da u granicama Specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ („*Službeni glasnik „RS broj 9/1999*“), na ribolovnim vodama ustanovi Ribarsko područje „Jelašnička klisura“.

Na osnovu člana 17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14), korisnik donosi Godišnji program upravljanja Ribarskim područjem „Jelašnička klisura“ za 2019. godinu.

Članom 19. ovog Zakona predviđeno je da Godišnji program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. Procenu biomase i ribolovnog pritiska na riblji fond na osnovu godišnjih statističkih pokazatelja ulova ribolovaca i ribara;**
- 2. dozvoljeni godišnji i dnevni izlov ribe po vrstama;**
- 3. dinamiku poribljavanja ribarskog područja po vrstama i količini riba, vremenu i mestu poribljavanja, kao i potrebna novčana sredstva;**
- 4. mere i način zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda;**
- 5. program edukacije rekreativnih ribolovaca.**

Godišnji program upravljanja Ribarskim područjem „Jelašnička klisura“ za 2019. godinu se donosi prema gore navedenim poglavljima, u skladu sa Izmenama i dopunama Programa upravljanja ribarskim područjem „Jelašnička klisura“ za period 2013. – 2022. godine koji je urađen na osnovu rezultata monitoringa sprovedenog tokom avgusta 2016. godine.

1. PROCENA BIOMASE I RIBOLOVNOG PRITISKA NA RIBLJI FOND NA OSNOVU GODIŠNJIH STATISTIČKIH POKAZATELJA ULOVA RIBOLOVACA I RIBARA

1.1. Sastav ribljeg fonda

Deo područja Jelašničke klisure stavljen je pod zaštitu kao prirodno dobro od izuzetnog značaja i svrstano je u I kategoriju zaštite kao Specijalni rezervat prirode "Jelašnička klisura", Uredbom Vlade Republike Srbije („*Službeni glasnik RS*“, broj 9/95).

Jelašnička klisura je deo rečne doline Jelašničke reke nastala intenzivnim vertikalnim usecanjem njenog vodenog toka u krečnjačku stensku masu, zapadnih ogranaka Suve planine. Specijalni rezervat "Jelašnička klisura" nalazi se u Nišavskom upravniom okrugu, na području opštine Niš, između naselja Jelašnica (severno) i naselja Čukljenik (južno) tj. katastarska opština Čukljenik i Jelašnica. Površina iznosi 115,73 ha, od čega je 20,50 ha u privatnoj svojini, 57,29 ha u državnoj i 37,94 ha u društvenoj svojini.

Granice Ribarskog područja "Jelašnička klisura" se poklapaju sa granicama specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ i čini ga samo tok Jelašničke reke.

Jelašnička reka je mali vodotok, sa veoma malo vode tokom leta i jeseni, bujičnog karaktera. Na području klisure nema jačih izvora niti stalnih pritoka. Dve leve pritoke su takođe slabe periodične i bujične.

Vodeni ekosistem Jelašničke reke ima karakteristike brdske reke, krečnjačkog karaktera. na nadmorsoj visini od 200 do 700 m. Reka se odlikuje relativno sporim tokom vode (0,8 m/s), kamenitim dnom i prosečne širine korita oko 2,5m. Temperatura vode kreće se u istraživanom periodu od 3,1°C tokom zime do 19,5 °C tokom leta.

U Jelašničkoj reci dominiraju predstavnici oksifilnih i mezostenotermnih grupa beskičmenjaka (larve insekata Ephemeroptera i Trichoptera, amfipodni rakovi iz roda Gammarus). Ukupna biomasa po m² dna reke (uključuje biomasu sestona, perifitona i makrozoobentosa) iznosi tokom leta 18 g/m² a tokom zime 13,7 g/m². Osim animalne komponente u Jelašničkoj reci konstantovano je i značajno prisustvo zelenih končastih algi iz roda Cladophora.

Sastav riblje zajednice u zaštićenom području Specijalni rezervata prirode „Jelašnička klisura“ procenjivan je na osnovu eksperimentalnog izlova tokom letnjeg perioda godine i tokom zime 2012. godine kao i tokom monitoringa 2016. godine.

U tabeli 1. prikazan je odnos između konstantovane biomase, realne i potencijalne produkcije konstantovane riblje vrste u vodi Jelašničke reke u granicama Ribarskog područja "Jelašnička klisura".

Tabela 1. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mrene u Jelašničkoj reci

Vrsta ribe/reka Vrsta ribe/prod.	Jelašnička reka, kamp			
	Biomasa (kg/km)	2012. kg/km	Realna produkcija (kg/km)	Potencijalna produkcija (kg/km)
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	11,2	7,9	10.3	11
UKUPNO	134	80	124	132

U istraživanom delu toka Jelašničke reke konstantovana je samo brojna populacija potočne mrene (*Barbus balcanicus*). Tokom ranijih istraživanja zabeležene su i sledeće vrste: brkica (*Barbatula barbatula*), pliska (*Alburnoides bipunctatus*) i pojedinačni primerci klena (*Squalius cephalus*).

Na osnovu prikazanih rezultata u tabeli 1. vidimo da potočna mrena u vodotoku Jelašničke reke ima povoljan odnos između biomase, realne i potencijalne produkcije.

Tokom zimskog perioda 2012. godine zbog relativno malog uzorka produkcija se nije mogla uzračunati. Takođe se zapaža i manja vrednost biomase, a što je posledica manjeg prisustva krupnijih primeraka potočne mrene koji se tokom zime povlače u dublje virove ove reke ili migriraju u reku Nišavu.

Na osnovu Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS“, broj 5/10 i 47/11, 32/16 i 98/16) na Ribarskom području „Jelašnička klisura“ nisu prisutne strogo zaštićene vrste riba.

U tabeli 2. prikazan je odnos između konstantovane biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mrene na osnovu monitoringa sprovedenog 2016. godine.

Tabela 2. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mrene u Jelašničkoj reci na osnovu monitoringa 2016. godine

Vrsta ribe/reka v.ribe/prod.	Jelašnička reka, kamp			
	Biomasa (kg/km)	2016. kg/km	Realna produkcija (kg/km)	Potencijalna produkcija (kg/km)
potočna mrena (<i>Barbus balcanicus</i>)	11,2	10,54	8,28	11
UKUPNO	134	106,7	82	110

Rezultati monitoringa ribljeg fonda koji su sprovedeni tokom 2016. godine se značajno ne razlikuju u odnosu na prethodni period. U vodama Jelašničke reke dominira potočna mrena (*Barbus balcanicus*). Nisu potvrđene neke posebno različite ili u biološkom i ekološkom smislu važne odlike populacije potočne mrene u odnosu na druga staništa ove vrste u Srbiji pa je ukinut status celog toka Jelašničke reke kao posebnog staništa riba u narednom periodu.

2. DOZVOLJENI GODIŠNJI I DNEVNI IZLOV RIBE PO VRSTAMA

Na Jelašničkoj reci zbog malog vodnog kapaciteta i I stepena zaštite šireg područja, zabranjen je svaki oblik ribolova tokom celog perioda korišćenja, pa samim tim **u 2019. godini ribolov na Jelašničkoj reci nije dozvoljen .**

3. DIMANIKA PORIBLJAVANJA RIBARSKOG PODRUČJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA, VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA, KAO I POTREBNA NOVČANA SREDSTVA

Na osnovu prikazanih rezultata u poglavlju 1. poribljavanje kao mera unapređenja ribarstva za Jelašničku reku u okviru Specijalnog rezervata prirode “Jelasnicka klisura” nije predviđeno, pa ni izdvajanje novčanih sredstava za poribljavanje tokom 2019. godine.

4. MERE I NAČIN ZAŠTITE I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA RIBLJEG FONDA

Jelašnička reka je vodotok sa malim vodnim kapacitetom, posebno u sušnom periodu godine. Samim tim ova reka nema značajnog potencijala za razvoj ribljevog fonda koji bi imao ribolovni značaj. Populacija potočne mreše (*Barbus balcanicus*) nema neke posebne biološke i ekološke vrednosti pa stoga i nema ekološke opravdanosti da ceo tok Jelašničke reke predstavlja posebno stanište riba u narednom periodu.

Tokom 2019. godine sprovodićemo sledeće mere zaštite:

- ✚ Dozvoljenim aktivnostima i kontrolom sperečićemo svaki oblik ribolova na ovom području.
- ✚ Pojaćaćemo kontrolu i čuvanje reke u periodu mresta potočne mreše.
- ✚ Dozvoljenim aktivnostima i kontrolom područja obeveštavaćemo nadležne inspekcijske organe o pojavama zagađivanja reke u zaštićenom području. Ovo podrazumeva pre svega prepoznavanje i registrovanje pojave izlivanja otpadnih voda iz ruralnih naselja uzvodno od zaštićenog područja kao i odlaganje čvrstog otpadnog materijala na obalama reke, kako od strane samih stanovnika seoskih naselja tako i od strane posetioca.

U slučajevima pojave akutnog zagađivanja i trovanja riba intervenisaćemo u najkraćem mogućem roku.

5.PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Imajući u vidu specifičnost područja i gde rekreativni ribolov nije dozvoljen, ne predviđaju se posebne mere edukacije rekreativnih ribolovaca koje bi se organizovale posebno za ovo područje.